

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

VŨ THÙY LINH

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG LAO ĐỘNG
TRONG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH BẮC NINH**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ**

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

VŨ THÙY LINH

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG LAO ĐỘNG
TRONG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH BẮC NINH**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: TS. Trần Văn Túy

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, Luận văn: "*Nâng cao chất lượng lao động trong các khu công nghiệp trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh*" là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các nội dung nghiên cứu và kết quả trình bày trong luận văn là trung thực, rõ ràng. Những kết luận khoa học của luận văn chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Bắc Ninh, ngày tháng năm 2016
Tác giả luận văn

Vũ Thùy Linh

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này tôi đã nhận được sự hướng dẫn rất tận tình của **TS. Trần Văn Túy** cùng với những ý kiến đóng góp quý báu của các thầy, cô giảng viên Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc tới những sự giúp đỡ đó.

Tôi cũng xin chân thành cảm ơn tới: UBND tỉnh Bắc Ninh, Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, Cục Thống kê tỉnh Bắc Ninh, phòng Quản lý lao động, các phòng ban, đơn vị của Ban quản lý các KCN Bắc Ninh, các trường đào tạo, đơn vị dạy nghề và các doanh nghiệp trong các KCN tỉnh Bắc Ninh.

Xin cảm ơn sự động viên, hỗ trợ của gia đình, đồng nghiệp và bạn bè đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn./.

Bắc Ninh, ngày tháng năm 2016
Tác giả luận văn

Vũ Thùy Linh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa khoa học của luận văn	3
5. Bố cục của luận văn	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ CHẤT LƯỢNG LAO ĐỘNG TRONG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP	4
1.1. Cơ sở lý luận về chất lượng lao động trong các khu công nghiệp.....	4
1.1.1. Một số vấn đề chung về lao động	4
1.1.2. Các yếu tố cấu thành chất lượng lao động trong các Khu công nghiệp.....	8
1.1.3. Tính tất yếu khách quan phát triển nguồn lao động trong các KCN.....	11
1.1.4. Các nhân tố ảnh hưởng đến nâng cao chất lượng lao động trong các Khu công nghiệp	14
1.2. Kinh nghiệm về nâng cao chất lượng lao động trong các Khu công nghiệp	24
1.2.1. Kinh nghiệm về nâng cao chất lượng lao động trong các Khu công nghiệp của một số địa phương trong nước.....	24
1.2.2. Bài học kinh nghiệm cho tỉnh Bắc Ninh.....	29
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ĐỀ TÀI	31
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	31
2.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể.....	31
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin.....	31
2.2.2. Phương pháp tổng hợp thông tin.....	33

2.2.3. Phương pháp phân tích thông tin	33
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	38
2.3.1. Thế lực người lao động	38
2.3.2. Trình độ người lao động.....	38
Chương 3: THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG LAO ĐỘNG TRONG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC NINH.....	40
3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	40
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên	40
3.1.2. Đặc điểm kinh tế xã hội	42
3.2. Đặc điểm các Khu công nghiệp trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh.....	44
3.2.1. Quá trình hình thành và phát triển các Khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh.....	44
3.2.2. Đặc điểm các Khu công nghiệp trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh.....	47
3.3. Thực trạng nâng cao chất lượng lao động trong các KCN tỉnh Bắc Ninh.....	48
3.3.1. Thực trạng chất lượng lao động tại các Khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh.....	48
3.3.2. Các biện pháp nâng cao chất lượng lao động đang áp dụng ở tỉnh Bắc Ninh	65
3.4. Phân tích các nhân tố ảnh hưởng đến chất lượng lao động trong các khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh.....	68
3.4.1. Thang đo của các yếu tố.....	68
3.4.2. Phân tích các nhân tố bằng mô hình EFA (Exploratory Factor Analysis).....	70
3.5. Đánh giá chung về chất lượng lao động tại các Khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh....	76
3.5.1. Những kết quả đạt được	76
3.5.2. Những hạn chế	78
3.5.3. Nguyên nhân của hạn chế	80
Chương 4: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG LAO ĐỘNG TRONG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH BẮC NINH.....	82
4.1. Quan điểm, định hướng và dự báo nguồn nhân lực cho các khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh từ nay đến năm 2020.....	82
4.1.1. Quan điểm phát triển các Khu công nghiệp.....	82
4.1.2. Định hướng phát triển KCN tỉnh Bắc Ninh	82
4.1.3. Dự báo nhu cầu nguồn lao động cho các khu công nghiệp.....	85

4.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng lao động trong các khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh	86
4.2.1. Giải pháp về thông tin và điều kiện làm việc.....	86
4.2.2. Giải pháp về giáo dục và đào tạo	87
4.2.3. Giải pháp chính sách khuyến khích	90
4.2.4. Giải pháp phong cách làm việc	92
4.2.5. Giải pháp Chính sách phúc lợi và thăng tiến	93
4.2.6. Các giải pháp khác	94
4.3. Một số kiến nghị.....	95
KẾT LUẬN	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO	98
PHỤ LỤC	100

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

BIZA	: Ban quản lý các Khu công nghiệp Bắc Ninh
BHXH	: Bảo hiểm Xã hội
BHYT	: Bảo hiểm y tế
CNH, HĐH	: Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
CLNNL	: Chất lượng NNL
DN	: Doanh nghiệp
KCN	: Khu công nghiệp
KCX	: Khu chế xuất
KCNC	: Khu công nghệ cao
KKT	: Khu kinh tế
KT - XH	: Kinh tế - Xã hội
NLĐ	: Người lao động
NNL	: Nguồn nhân lực
UBND	: Ủy ban nhân dân
WTO	: Tổ chức Thương mại Thế giới
CNH – HĐH	: Công nghiệp hóa – Hiện đại hóa

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Cơ cấu kinh tế tỉnh Bắc Ninh	43
Bảng 3.2: Cơ cấu nguồn lao động tỉnh Bắc Ninh	43
Bảng 3.3: Diện tích các Khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh	45
Bảng 3.4: Tổng vốn đăng ký đầu tư trong các KCN tại Bắc Ninh đến 2014	46
Bảng 3.5: Số lượng lao động trong các Khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh.....	48
Bảng 3.6: Tỷ lệ lao động nữ tại một số Khu công nghiệp tỉnh Bắc Ninh.....	50
Bảng 3.7: Tình trạng sức khỏe người lao động.....	51
Bảng 3.8: Tình hình khám sức khỏe người lao động tại các Khu công nghiệp	52
Bảng 3.9: Tỷ lệ lao động được đóng bảo hiểm và doanh nghiệp nợ bảo hiểm.....	53
Bảng 3.10: Tình hình nhà ở của người lao động trong các Khu công nghiệp	54
Bảng 3.11: Thu nhập bình quân của người lao động theo loại hình doanh nghiệp ..	55
Bảng 3.12: Tình hình thành lập công đoàn tại các khu công nghiệp	57
Bảng 3.13: Lao động tự nghỉ việc và vi phạm kỷ luật	58
Bảng 3.14: Số vụ gây rối mất trật tự chia theo loại hình doanh nghiệp.....	59
Bảng 3.15: Trình độ học vấn của lao động tại các khu công nghiệp	61
Bảng 3.16: Trình độ chuyên môn lao động trong các khu công nghiệp	61
Bảng 3.17: Số lượng lao động được đào tạo tại các Khu công nghiệp	63
Bảng 3.18: Số lao động làm trái ngành nghề	64
Bảng 3.19: Bảng chéo giữa học vấn và chất lượng lao động.....	70
Bảng 3.20: Kiểm định Chi-Square	71
Bảng 3.21: Kiểm định mối liên hệ giữa học vấn và chất lượng lao động.....	71
Bảng 3.22: Kiểm định thang đo (Crombach's Anpha)	68
Bảng 3.23: Kiểm định KMO và Barlett's	72
Bảng 3.24: Khả năng giải thích của mô hình	72
Bảng 3.25: Kết quả phân tích EFA của các yếu tố Rotated Component Matrix ^a	72
Bảng 3.26: Phân tích Anova trong hồi quy tuyến tính bội.....	74
Bảng 3.27: Kết quả hồi quy các nhân tố ảnh hưởng đến chất lượng lao động	75
Bảng 4.1: Dự báo nhu cầu lao động.....	85

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết đề tài

Bắc Ninh từ xưa đã là nơi hội tụ, giao lưu kinh tế của vùng Kinh Bắc, nằm trong vùng tam giác kinh tế trọng điểm phía bắc, có nhiều tiềm năng và điều kiện để phát triển kinh tế - xã hội, có tốc độ phát triển kinh tế cao, đặc biệt trong lĩnh vực công nghiệp. Việc xây dựng các khu công nghiệp (KCN) được xác định là nhân tố nòng cốt để đẩy nhanh tốc độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế của tỉnh theo hướng công nghiệp hóa. Bắc Ninh đã quy hoạch và xây dựng một số KCN tập trung như: khu công nghiệp Tiên Sơn, Quế Võ, Yên Phong... Tính đến hết năm 2015, các Khu công nghiệp Bắc Ninh đã thu hút 918 dự án đầu tư với tổng vốn đầu tư đăng ký trên 12,4 tỷ USD, trong đó có 581 dự án có vốn đầu tư nước ngoài với tổng vốn đầu tư đăng ký đạt 10,86 tỷ USD chiếm tỷ trọng 87,58% tổng vốn đầu tư vào các Khu công nghiệp.

Đa số các dự án đầu tư vào các khu công nghiệp thuộc một số lĩnh vực như điện tử, cơ khí và công nghiệp hỗ trợ... Các dự án này đều sử dụng máy móc, thiết bị thế hệ mới, công nghệ sản xuất tiên tiến, sản xuất các sản phẩm sạch, không phát sinh nhiều yếu tố ảnh hưởng đến môi trường. Chính vì điều này các doanh nghiệp đòi hỏi một lượng lớn lao động có chất lượng cao để phục vụ quá trình sản xuất kinh doanh.

Bên cạnh đó, quá trình nâng cao chất lượng lao động trong các KCN đã bộc lộ một số hạn chế như: tỷ lệ lao động có trình độ chuyên môn được đào tạo mới chiếm 23,6% trên tổng số lao động, số lượng lao động làm trái ngành nghề còn chiếm trên 15% trong khi đó lại tập trung chủ yếu vào các lao động được đào tạo từ đại học trở lên. Ngoài ra, việc hỗ trợ cho người lao động còn hạn chế như: các doanh nghiệp mới xây dựng được trên 10% nhu cầu nhà ở cho các công nhân, thu nhập của lao động còn thấp, mức lương trung bình chỉ đạt khoảng trên 4 triệu/tháng gây khó khăn cho đời sống của người lao động,... Điều này ảnh hưởng lớn đến việc phát triển của các doanh nghiệp trong KCN.

Nguồn nhân lực là tài sản quý giá và quan trọng nhất trong mỗi doanh nghiệp, yếu tố con người luôn giữ vai trò hết sức quan trọng trong việc quyết định đến hiệu quả sản xuất kinh doanh. Nguồn lao động tại các KCN đã khẳng định vai trò quan trọng trong việc tạo ra khối lượng sản phẩm hàng hóa lớn, phong phú và đa dạng,